

29.1.2024

OZNÁMENIE POSLANCOM

Vec: Petícia č. 0741/2023, ktorú predkladá Rüdiger Schiller, nemecký štátny príslušník, o údajnom porušení medzinárodného práva Európskym systémom pre cestovné informácie a povolenia (ETIAS)

1. Zhrnutie obsahu petície

Predkladateľ petície sa domnieva, že Európsky systém pre cestovné informácie a povolenia (ETIAS) robí z leteckých spoločností vykonávateľov práva na azyl, hoci letecké spoločnosti nie sú ani štátnymi úradníkmi, ani úradníkmi krajiny, ktorí by mali právomoc prijímať takéto rozhodnutia. Podľa predkladateľa petície ide o pokus vlád zrušiť svoje záväzky podľa medzinárodného práva. Tvrdí, že krajiny už nútia súkromné spoločnosti, aby de facto vykonávali hraničnú kontrolu, pričom letecké spoločnosti nemajú žiadne právomoci ani právo na vykonávanie dohľadu. Predkladateľ petície sa domnieva, že EÚ robí všetko pre to, aby zabránila udeleniu všeobecného práva na azyl všetkým potenciálnym žiadateľom o azyl. Ďalej vysvetľuje, že „terorizmus“ sa uvádza ako ospravedlnenie, neexistujú však dôkazy o zvýšených hraničných kontrolách zabraňujúcich terorizmu, a tieto opatrenia navyše ohrozujú základné práva, ako je právo vyhľadať a požívať azyl pred prenasledovaním.

2. Prípustnosť

Petícia bola uznaná ako prípustná 15. novembra 2023. Európsky parlament požiadal Komisiu o poskytnutie informácií (článok 227 ods. 6 rokovacieho poriadku).

3. Odpoveď Komisie doručená 29. januára 2024

Petícia vyjadruje znepokojenie nad možným vplyvom Európskeho systému pre cestovné informácie a povolenia (ETIAS) na prístup štátnych príslušníkov tretích krajín k právu na azyl, ako aj nad úlohou dopravcov pri kontrole hraníc. Európska únia je odhodlaná účinne chrániť

svoje hranice, ako sa stanovuje v Kódexe schengenských hraníc¹ a nariadení o Európskej agentúre pre pohraničnú a pobrežnú stráž.² Tieto právne záväzky sú zakotvené v Zmluve o Európskej únii (ZEÚ) a Zmluve o fungovaní Európskej únie (ZFEÚ).

Zavedenie systému ETIAS je neoddeliteľnou súčasťou tohto záväzku, čo členskými štátmi umožňuje posúdiť potenciálne bezpečnostné riziká, riziká z hľadiska nelegálneho prisťahovalectva alebo epidémie, ktoré predstavujú štátni príslušníci tretích krajín pred ich príchodom na vonkajšie hranice EÚ. Na rozdiel od návrhov uvedených v petícii sa systém ETIAS vzťahuje len na bezvízový styk, t. j. na štátnych príslušníkov tretích krajín oslobodených od vízovej povinnosti, ktorí sa chcú zdržiavať v členských štátoch kratšie ako 90 dní v rámci akéhokoľvek 180-dňového obdobia, pričom sa vyžaduje systém ETIAS. Okrem toho sa na krátkodobé pobyty bude vyžadovať platné cestovné povolenie ETIAS, ale nezaručuje vstup. Štátni príslušníci tretích krajín musia spĺňať aj všetky ostatné podmienky vstupu stanovené v Kódexe schengenských hraníc.

Na žiadosti podané na území členských štátov sa uplatňuje smernica 2013/32/EÚ o konaní o azyle³. V dôsledku toho sa právna úprava Únie v oblasti azylu nevzťahuje na žiadosti podané štátnymi príslušníkmi tretích krajín, ktorí nie sú fyzicky prítomní na území členských štátov. Podobne sa v nariadení o ETIAS stanovujú výnimky z požiadavky mať cestovné povolenie ETIAS pre utečencov alebo osoby bez štátnej príslušnosti, ktoré majú pobyt v členskom štáte a sú držiteľmi cestovného dokladu vydaného týmto členským štátom. Rovnako ako všetky právne predpisy EÚ, aj nariadenie o systéme ETIAS štandardne zahŕňa základné práva, čo je v plnom súlade so zásadami uznanými v Charte základných práv Európskej únie. Za výnimočných okolností môže členský štát, do ktorého má dotknutý štátny príslušník tretej krajiny v úmysle vycestovať, výnimočne udeliť cestovné povolenie ETIAS s obmedzenou územnou platnosťou, ak to tento členský štát považuje za potrebné z humanitárnych dôvodov v súlade so svojím vnútroštátnym právom, z dôvodov národného záujmu alebo z dôvodu medzinárodných záväzkov. Vzhľadom na úlohu dopravcov prepravujúcich štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí sa prepravujú letecky alebo po mori, a skupín prepravovaných autokarom po pevnine, v článku 26 Dohovoru, ktorým sa vykonáva Schengenská dohoda, a v článku 45 nariadenia o ETIAS sa od dopravcov vyžaduje, aby prevzali zodpovednosť za štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorých prepravujú na vonkajšiu hranicu letecky, po mori alebo po súši. V súlade s týmito článkami musí dopravca overiť, či títo cestujúci majú požadované cestovné doklady na vstup do krajín schengenského priestoru.

Záver

Komisia sa domnieva, že nariadenie o systéme ETIAS žiadnym spôsobom nezasahuje do práva štátnych príslušníkov tretích krajín žiadať o azyl/medzinárodnú ochranu na území Európskej únie, keďže systém ETIAS je relevantný len pre cestujúcich oslobodených od vízovej povinnosti z tretích krajín, ktorí majú v úmysle cestovať do EÚ najviac 90 dní v rámci akéhokoľvek 180-dňového obdobia. EÚ je naďalej odhodlaná aktívne podporovať utečencov vo svojich členských štátoch, pričom neochvejne stojí na strane osôb v núdzi.

¹ Článok 15 ods. 1 nariadenia (EÚ) 2019/2016 (Ú. v. EÚ L 077, 23.3.2016, s. 1).

² Článok 3 ods. 1 písm. a) nariadenia (EÚ) 2019/1896 (Ú. v. EÚ L 295, 14.11.2019, s. 1 – 131).

³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2013/32/EÚ z 26. júna 2013 o spoločných konaniach o poskytovaní a odnímaní medzinárodnej ochrany (prepracované znenie) (Ú. v. EÚ L 180, 29.6.2013, s. 60).